

USTAWA
z dnia 29 sierpnia 1997 r.
o strażach gminnych

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1997 r. Nr 123, poz. 779, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, z 2003 r. Nr 130, poz. 1190.

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

1. Do ochrony porządku publicznego na terenie gminy może być utworzona samorządowa umundurowana formacja - straż gminna, zwana dalej „strażą”.
2. Straż spełnia służebną rolę wobec społeczności lokalnej, wykonując swe zadania z poszanowaniem godności i praw obywateli.

Art. 2.

1. Rada gminy może utworzyć straż gminną.
2. Rada gminy tworzy straż po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego Policji.
3. W gminach, w których organem wykonawczym jest burmistrz (prezydent miasta), straż nosi nazwę „straż miejska”.

Art. 3.

1. Gminy sąsiadujące na obszarze jednego województwa mogą zawrzeć, po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego Policji, porozumienie o utworzeniu wspólnej straży. W porozumieniu ustala się w szczególności zasięg terytorialny działania straży i sposób jej finansowania przez zainteresowane gminy oraz wyznacza się radę gminy, która nada regulamin straży i której straż będzie podlegać.
2. W mieście, które jest związkiem komunalnym, utworzonym z mocy ustawy, może działać tylko straż miejska utworzona przez radę miasta. Przepis art. 2 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

**ust. 3 w art. 3
skreślony**

Art. 4.

Rada gminy może rozwiązać straż po powiadomieniu właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego Policji.

Art. 5.

Koszty związane z funkcjonowaniem straży pokrywane są z budżetu gminy. Koszty związane z funkcjonowaniem straży, o której mowa w art. 3 ust. 2, są pokrywane z budżetu miasta.

Rozdział 2**Organizacja, zadania i zakres uprawnień straży****Art. 6.**

1. Straż jest jednostką organizacyjną gminy.
2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach rada gminy może postanowić o umiejscowieniu Komendy straży w strukturze urzędu gminy.

Art. 7.

1. Strażą kieruje Komendant powoływany i odwoływany przez wójta, burmistrza (prezydenta miasta) po zasięgnięciu opinii właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego Policji.
2. Przełożonym Komendanta jest wójt, burmistrz (prezydent miasta).

Art. 8.

1. Komendant straży wykonuje swoje zadania przy pomocy Komendy Straży.
2. Szczegółową strukturę organizacyjną straży określa regulamin straży nadawany przez radę gminy.

Art. 9.

1. Nadzór nad działalnością straży sprawuje wójt, burmistrz (prezydent miasta) a w zakresie fachowym - Komendant Główny Policji poprzez właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego Policji.

<1a. W związku z wykonywaniem swoich zadań straż współpracuje z Policją. W tym celu wójt, burmistrz (prezydent miasta) może zawierać z właściwym terytorialnie komendantem Policji porozumienie o współpracy straży i Policji.>

dotychczasowy ust. 1a i nowe brzmienie ust. 2 w art. 9 wchodzi w życie z dn. 25.01.2004 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 130, poz. 1190)

[2. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji określi, w drodze rozporządzenia, zasady współpracy Policji ze strażami oraz zakres, w jakim Komendant Główny Policji sprawuje fachowy nadzór nad strażami i udziela im pomocy.]

<2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) zakres i sposoby współpracy Policji ze strażami, uwzględniając możliwość zawierania porozumień między właściwym terytorialnie komendantem Policji a wójtem, burmistrzem (prezydentem miasta),
- 2) zakres sprawowania przez Komendanta Głównego Policji nadzoru w zakresie fachowym nad działalnością straży, uwzględniając potrzebę zapewnienia stosowania przepisów prawnych dotyczących użycia

i przechowywania broni palnej bojowej, środków przymusu bezpośredniego oraz wykonywania przez strażników czynności określonych w ustawie.>

<Art. 9a.

- 1. Straż prowadzi ewidencję etatów, wyposażenia w środki przymusu bezpośredniego oraz wyników działań straży.**
- 2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób prowadzenia ewidencji, uwzględniając dane podlegające wpisowi oraz możliwość jej prowadzenia w systemie informatycznym.>**

dodane art. 9a, 9b i 10a wchodzi w życie z dn. 25.01.2004 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 130, poz. 1190)

<Art. 9b.

Komendanci straży, za pośrednictwem właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego Policji, do dnia 15 lutego każdego roku, składają Komendantowi Głównemu Policji informacje o danych zawartych w ewidencji, o której mowa w art. 9a.>

Art. 10.

1. Straż wykonuje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego.
2. Zadania, o których mowa w ust. 1, wykonują pracownicy straży, zwani dalej „strażnikami”.

<Art. 10a.

Straż w celu realizacji ustawowych zadań może przetwarzać dane osobowe, z wyłączeniem danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również danych o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym, bez wiedzy i zgody osoby, której dane te dotyczą, uzyskane:

- 1) w wyniku wykonywania czynności podejmowanych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia,**
- 2) z rejestrów, ewidencji i zbiorów, do których straż posiada dostęp na podstawie odrębnych przepisów.>**

Art. 11.

Do zadań straży należy w szczególności:

- 1) ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych,
- 2) czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego - w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym,
- 3) współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń,

- 4) zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsc zagrożonych takim zdarzeniem przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ustalenie, w miarę możliwości, świadków zdarzenia,
- 5) ochrona obiektów komunalnych i urzędzeń użyteczności publicznej,
- 6) współdziałanie z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych,
- 7) doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania, jeżeli osoby te zachowaniem swoim dają powód do zgorszenia w miejscu publicznym, znajdują się w okolicznościach zagrażających ich życiu lub zdrowiu albo zagrażają życiu i zdrowiu innych osób,
- 8) informowanie społeczności lokalnej o stanie i rodzajach zagrożeń, a także inicjowanie i uczestnictwo w działaniach mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi,
- 9) konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy.

Art. 12.

1. Strażnik wykonując zadania, o których mowa w art. 10 i 11, ma prawo do:

- 1) udzielania pouczeń,
- 2) legitymowania osób w uzasadnionych przypadkach w celu ustalenia ich tożsamości,
- 3) ujęcia osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia i niezwłocznego doprowadzenia do najbliższej jednostki Policji,
- 4) nakładania grzywien w postępowaniu mandatowym za wykroczenia określone w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia,
- [5] *dokonywania czynności sprawdzających, kierowania wniosków o ukaranie do kolegium do spraw wykroczeń, oskarżania przed kolegium do spraw wykroczeń i wnoszenia środków odwoławczych - w trybie przewidzianym przepisami o postępowaniu w sprawach o wykroczenia,]*
- <5) dokonywania czynności wyjaśniających, kierowania wniosków o ukaranie do sądu, oskarżania przed sądem i wnoszenia środków odwoławczych - w trybie i zakresie określonymi w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia,>**
- [6] *usuwania pojazdów i blokowania kół pojazdów w przypadkach określonych w przepisach o ruchu drogowym,]*
- <6) usuwania pojazdów i ich unieruchamiania przez blokowanie kół w przypadkach, zakresie i trybie określonymi w przepisach o ruchu drogowym,>**
- 7) wydawania poleceń,

nowe brzmienia pkt 5 i 6 oraz dodany pkt 10 w ust. 1 w art. 12 wchodzi w życie z dn. 25.01.2004 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 130, poz. 1190)

- 8) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych i samorządowych,
 9) zwracania się, w nagłych przypadkach, o pomoc do jednostek gospodarczych, prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej oraz organizacji społecznych jak również do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy na zasadach określonych w ustawie o Policji
 [.] <,>

<10) obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych.>

[2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3, 8 i 9.]

nowe brzmienie ust. 2 w art. 12 wchodzi w życie z dn. 25.01.2004 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 130, poz. 1190)

- <2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3 i 8-10, uwzględniając potrzebę zapewnienia odpowiedniej skuteczności podejmowanych przez strażnika czynności, a także potrzebę ochrony dóbr osobistych oraz wolności i praw człowieka i obywatela.>**

[Art. 13.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji określi, w drodze rozporządzenia, tryb i zasady uznawania pojazdów straży za pojazdy uprzywilejowane.]

art. 13 skreśla się z dn. 25.01.2004 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 130, poz. 1190)

Rozdział 3

Uprawnienia i obowiązki strażników

Art. 14.

1. Strażnik może stosować środki przymusu bezpośredniego wobec osób uniemożliwiających wykonywanie przez niego zadań określonych w ustawie.
2. Środkami przymusu bezpośredniego, o których mowa w ust. 1, są:
 - 1) siła fizyczna w postaci chwytów obezwładniających oraz podobnych technik obrony,
 - 2) kajdanki,
 - 3) pałki obronne wielofunkcyjne,
 - 4) psy obronne,

[5) *paralizatory elektryczne,*]

- <5) paralizatory elektryczne, na które jest wymagane pozwolenie na broń w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. Nr 53, poz. 549, z 2001 r. Nr 27, poz. 298, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 117, poz. 1007 oraz z 2003 r. Nr 52, poz. 451 i Nr 80, poz. 718),>**

nowe brzmienia pkt 5 i 6 w ust. 2 oraz ust. 5 w art. 14 wchodzi w życie z dn. 25.01.2004 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 130, poz. 1190)

[6) *broń gazowa i ręczne miotacze gazu.*]

<6) ręczne miotacze gazu.>

3. Strażnik może stosować jedynie środki, o których mowa w ust. 2, odpowiadające potrzebom wynikającym z istniejącej sytuacji i niezbędne do osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom.

4. Środki, o których mowa w ust. 2, powinny być stosowane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, w stosunku do której zostały podjęte.

[5. Użycie środków, o których mowa w ust. 2, przez strażnika może nastąpić przy odpowiednim zachowaniu przepisów o Policji.]

<5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, przypadki, sposoby i tryb użycia przez strażnika środków przymusu bezpośredniego w sposób zapewniający minimalne skutki ich użycia, z uwzględnieniem sposobu dokumentowania faktu ich użycia oraz zakresu udzielania pierwszej pomocy i zapewniania pomocy lekarskiej. Rozporządzenie powinno określić również sposób przechowywania i rejestrowania tych środków.>

Art. 15.

[1. Straży wykonującej zadania określone w art. 11 pkt 5 i 9 może być wydane pozwolenie na broń, zwane świadectwem broni.]

<1. Straży może być wydane świadectwo broni, na zasadach określonych w przepisach art. 29 oraz art. 31 ust. 1 ustawy o broni i amunicji, na broń palną bojową do wykonywania zadań określonych w art. 11 pkt 5 i 9 oraz na paralizatory elektryczne.>

nowe brzmienie ust. 1 w art. 15 wchodzi w życie z dn. 25.01.2004 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 130, poz. 1190)

2. Straże, po uzyskaniu świadectwa broni mogą nabywać broń i amunicję od podmiotów uprawnionych do obrotu bronią.

[Art. 16.

Dopuszczenie strażnika do wykonywania zadań z bronią palną krótką następuje na wniosek komendanta straży w drodze decyzji administracyjnej, wydanej przez właściwy organ Policji.]

<Art. 16.

1. Dopuszczenie strażnika do wykonywania zadań z bronią palną bojową i paralizatorem elektrycznym następuje na wniosek komendanta straży, w drodze decyzji administracyjnej, wydanej przez właściwy organ Policji.
2. W zakresie zasad dopuszczenia strażnika do posiadania broni palnej bojowej i paralizatora elektrycznego stosuje się odpowiednio przepisy art. 30 ustawy o broni i amunicji.>

nowe brzmienia art. 16, 17, 18 i 19 wchodzi w życie z dn. 25.01.2004 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 130, poz. 1190)

[Art. 17.

Strażnik, o którym mowa w art. 16, może być wyposażony na czas wykonywania czynności służbowych w broń palną krótką, na polecenie komendanta straży.]

<Art. 17.

Strażnik, o którym mowa w art. 16, na polecenie właściwego komendanta straży, może być wyposażony w broń palną bojową na czas wykonywania zadań określonych w art. 11 pkt 5 i 9.>

[Art. 18.

1. *Jeżeli środki przymusu bezpośredniego, wymienione w art. 14 ust. 2, przy wykonywaniu zadań wymienionych w art. 15 ust. 1 okazały się niewystarczające lub ich użycie ze względu na okoliczności danego zdarzenia nie jest możliwe, strażnik ma prawo użycia broni palnej krótkiej wyłącznie:*
 - 1) *w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie, zdrowie strażnika lub innej osoby,*
 - 2) *przeciwko osobie, która nie zastosowała się do wezwania do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie zagrozić może życiu, zdrowiu strażnika lub innej osoby,*
 - 3) *przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń palną krótką strażnikowi,*
 - 4) *w celu odparcia gwałtownego, bezpośredniego i bezprawnego zamachu na wykonywany konwój dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych.*
2. *Użycie broni palnej powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni, i nie może zmierzać do pozbawienia jej życia, a także narażać na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia innych osób.*
3. *Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i sposób postępowania przy użyciu broni palnej krótkiej przez strażników.*
4. *Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji określi, w drodze rozporządzenia, warunki przydziału, przechowywania i ewidencjonowania broni i amunicji przez straż.]*

<Art. 18.

1. **Jeżeli środki przymusu bezpośredniego wymienione w art. 14 ust. 2 okazały się niewystarczające lub ich użycie ze względu na okoliczności danego zdarzenia nie jest możliwe, strażnik ma prawo użycia broni palnej bojowej, przy wykonywaniu zadań określonych w art. 11 pkt 5 i 9:**
 - 1) **w celu odparcia bezpośredniego i bezprawnego zamachu na życie lub zdrowie strażnika lub innej osoby,**
 - 2) **przeciwko osobie, która nie zastosowała się do wezwania do natychmiastowego porzucenia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia, którego użycie zagrozić może życiu lub zdrowiu strażnika lub innej osoby,**
 - 3) **przeciwko osobie, która usiłuje bezprawnie, przemocą odebrać broń palną bojową strażnikowi,**
 - 4) **w celu odparcia gwałtownego, bezpośredniego i bezprawnego zamachu na konwój ochraniający przedmioty wartościowe lub wartości pieniężne.**
2. **Użycie broni palnej bojowej powinno następować w sposób wyrządzający możliwie najmniejszą szkodę osobie, przeciwko której użyto broni i nie może zmierzać do pozbawienia jej życia, a także narażać na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia innych osób.**

- 3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczególne warunki, tryb i sposób postępowania w przypadku użycia broni palnej bojowej przez strażników, mając na względzie zapewnienie minimalnych skutków jej użycia, a także uwzględniając udokumentowanie przypadku użycia broni palnej bojowej oraz sposób udzielenia pierwszej pomocy i zapewnienia pomocy lekarskiej.**
- 4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przydziału broni palnej bojowej i amunicji do tej broni oraz warunki przechowywania i ewidencjonowania broni i amunicji przez straż, z uwzględnieniem warunków określonych w przepisach dotyczących broni i amunicji.>**

[Art. 19.

Strażnik, który podjął decyzję o użyciu broni, powinien postępować ze szczególną rozważą, traktując broń jako ostateczny środek działania.]

<Art. 19.

Strażnik, który podjął decyzję o użyciu broni palnej bojowej, powinien postępować ze szczególną rozważą, traktując broń jako ostateczny środek działania.>

Art. 20.

Na zastosowanie i sposób przeprowadzenia czynności, o których mowa w art. 12, 14 i 18, przysługuje zażalenie do prokuratora.

Art. 21.

1. Strażnik podczas wykonywania czynności służbowych jest obowiązany nosić umundurowanie, legitymację służbową, znak identyfikacyjny oraz emblemat gminny.
2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór umundurowania, legitymacji, dystynkcji i znaków identyfikacyjnych strażników, a także warunki i sposób ich noszenia.

Art. 22.

Strażnik przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 12, jest obowiązany przedstawić się imieniem i nazwiskiem, a ponadto na żądanie osoby, której czynności te dotyczą, okazać legitymację służbową w sposób umożliwiający odczytanie i zanotowanie nazwiska strażnika oraz organu, który wydał legitymację.

[Art. 23.

Przy wykonywaniu czynności służbowych strażnik korzysta z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.]

<Art. 23.

W związku z wykonywaniem czynności służbowych strażnik korzysta z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.>

Art. 24.

Strażnikiem może być osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie,
- 2) ukończyła 21 lat,
- 3) korzysta z pełni praw publicznych,
- 4) posiada co najmniej wykształcenie średnie,
- 5) cieszy się nienaganną opinią,
- 6) jest sprawna pod względem fizycznym i psychicznym,
- 7) nie była karana sądownie,
- 8) ma uregulowany stosunek do służby wojskowej.

nowe brzmienie art. 23 i dodany art. 24a wchodzi w życie z dn. 25.01.2004 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 130, poz. 1190)

<Art. 24a.

- 1. Strażnicy oraz osoby ubiegające się o przyjęcie do służby w straży podlegają obowiązkowym badaniom lekarskim i psychologicznym.**
- 2. Minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, zakres, tryb i częstotliwość przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych osób ubiegających się o przyjęcie do służby oraz pełniących służbę w strażach gminnych, a także jednostki uprawnione do przeprowadzania badań. Rozporządzenie powinno zapewnić warunki do prawidłowego stwierdzenia przez lekarza istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania czynności strażnika.>**

[Art. 25.

- 1. Strażnika zatrudnia się na czas określony nie dłuższy niż 12 miesięcy, w ramach którego odbywa on przeszkolenie podstawowe.*
- 2. Zatrudnienie strażnika na czas nieokreślony może nastąpić po ukończeniu przez niego z wynikiem pozytywnym przeszkolenia podstawowego.*
- 3. W uzasadnionych przypadkach można odstąpić od zatrudnienia strażnika na czas określony, jeżeli posiada odpowiednie przygotowanie do pracy w straży.*
- 4. Komendant Główny Policji określi założenia programowe i metodyczne przeszkolenia podstawowego strażników oraz zasady udziału policjantów w innych szkoleniach dla potrzeb straży.]*

<Art. 25.

- 1. Strażnika zatrudnia się na czas określony nie dłuższy niż 12 miesięcy, w ramach którego odbywa on szkolenie podstawowe.**
- 2. Zatrudnienie strażnika na czas nieokreślony może nastąpić po ukończeniu przez niego z wynikiem pozytywnym szkolenia podstawowego.**

nowe brzmienie art. 25 wchodzi w życie z dn. 25.01.2004 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 130, poz. 1190)

3. W uzasadnionych przypadkach można odstąpić od zatrudnienia strażnika na czas określony, jeżeli posiada on odpowiednie przygotowanie do pracy w straży.
4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, minimalny zakres programu szkolenia podstawowego strażników gminnych, warunki i zakres udziału Policji w szkoleniu podstawowym, sposób powoływania, skład i tryb działania komisji egzaminacyjnych, kwalifikacje członków komisji, obowiązki przewodniczącego komisji, formę egzaminu oraz organ właściwy do wydania świadectwa złożenia egzaminu i wzór świadectwa. Rozporządzenie powinno uwzględniać potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu wykształcenia strażników i jednolitości minimum programowego, zakres wiedzy teoretycznej i praktyki niezbędnej do wykonywania obowiązków strażnika oraz poprawność przebiegu i rzetelność oceny egzaminowanych.>

Art. 26.

Z dniem zatrudnienia strażnik składa pisemne ślubowanie następującej treści:

„Ślubuję uroczyście służyć Państwu i wspólnocie lokalnej, chronić porządek publiczny i bezpieczeństwo ludzi, przestrzegać porządku prawnego i dyscypliny służbowej, dbać o etykę i dobre imię służby”.

Ślubowanie może być również złożone z dodaniem słów „Tak mi dopomóż Bóg”.

Art. 27.

Do obowiązków strażnika należy:

- 1) przestrzeganie prawa, rzetelne, bezstronne i terminowe wykonywanie poleceń przełożonych,
- 2) poszanowanie powagi, honoru, godności obywateli i własnej,
- 3) zachowanie tajemnicy państwowej i służbowej,
- 4) podejmowanie interwencji w sytuacjach zagrożenia życia, zdrowia lub mienia, a także w przypadku naruszenia dóbr osobistych ludzi,
- 5) zachowanie uprzejmości i życzliwości w kontaktach z obywatelami, przełożonymi, podwładnymi oraz współpracownikami,
- 6) stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych,
- 7) zachowanie się z godnością w czasie pracy i poza nią.

[Art. 28.

Strażnik, który przy wykonywaniu zadań przekroczył uprawnienia lub nie dopełnił obowiązku, naruszając w ten sposób dobra osobiste obywatela, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.]

art. 28 skreśla się z
dn. 25.01.2004 r.
(Dz.U. 2003 r. Nr
130, poz. 1190)

Art. 29.

1. Strażnik, który wzorowo wykonuje obowiązki, przejawia inicjatywę w działaniach, doskonali swoje kwalifikacje zawodowe może uzyskać:
 - 1) pochwałę,

- 2) nagrodę pieniężną,
 - 3) awans,
 - 4) przedstawienie do odznaczenia.
2. Strażnik, o którym mowa w ust. 1, może również uzyskać usunięcie z akt osobowych zapisu o uprzednio wymierzonej karze dyscyplinarnej.

Art. 30.

1. Strażnicy mogą się zrzeszać w związkach zawodowych, z tym że nie mają prawa do strajku. Przepisy ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. Nr 55, poz. 234, z 1994 Nr 43, poz. 163, z 1996 r. Nr 1, poz. 2, Nr 24, poz. 110, Nr 61, poz. 283, Nr 75, poz. 355 i Nr 152, poz. 723 oraz z 1997 r. Nr 82, poz. 518, Nr 88, poz. 554, Nr 96, poz. 589 i Nr 121, poz. 769) stosuje się odpowiednio.
2. W trakcie trwania stosunku pracy strażnik nie może być członkiem partii politycznej.

Art. 31.

Strażnik nie może bez zezwolenia komendanta podejmować innego zajęcia zarobkowego.

Art. 32.

W sprawach dotyczących strażników, a nie uregulowanych w ustawie, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 21, poz. 124 i Nr 43, poz. 253, z 1991 r. Nr 104, poz. 450, z 1994 r. Nr 98, poz. 471 oraz z 1997 r. Nr 9, poz. 43 i Nr 28, poz. 153).

Art. 33.

Obowiązki i prawa innych pracowników zatrudnionych w straży reguluje ustawa o pracownikach samorządowych.

Rozdział 4

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 34.

W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. Nr 12, poz. 116, z 1972 r. Nr 49, poz. 312, z 1975 r. Nr 16, poz. 91 i Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 16, poz. 125 i Nr 45, poz. 291, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44, poz. 203, z 1985 r. Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193, z 1988 r. Nr 20, poz. 135, z 1989 r. Nr 34, poz. 180, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, Nr 43, poz. 251 i Nr 72, poz. 422, z 1991 r. Nr 32, poz. 131 i Nr 94, poz. 419, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, z 1995 r. Nr 95, poz. 475 oraz z 1997 r. Nr 43, poz. 272 i Nr 102, poz. 643) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 19 w § 1 po wyrazach „Państwowej Inspekcji Handlowej” wyraz „oraz” zastępuje się przecinkiem, a po wyrazach „służby ochronnej lasów państwowych” dodaje się wyrazy „oraz straż gminna (miejska)”;
- 2) w art. 27 § 2 otrzymuje brzmienie:
„§2. Organom administracji państwowej, właściwym organom gminy oraz strażom gminnym (miejskim), uprawnienia oskarżyciela publicznego przysługują tylko w sprawach, w których, w zakresie swojego działania, złożyły wnioski o ukaranie”.

Art. 35.

W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz.U. Nr 12, poz. 114, z 1981 r. Nr 24, poz. 124, z 1982 r. Nr 16, poz. 125, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44, poz. 203, z 1984 r. Nr 54, poz. 275, z 1985 r. Nr 14, poz. 60 i Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193, z 1988 r. Nr 20, poz. 135 i Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 180, z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 72, poz. 422 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 75, poz. 332 i Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1994 r. Nr 123, poz. 600, z 1995 r. Nr 6, poz. 29 i Nr 60, poz. 310 oraz z 1997 r. Nr 54, poz. 349, Nr 60, poz. 369 i Nr 85, poz. 539, Nr 98, poz. 602, Nr 104, poz. 661, Nr 106, poz. 677 i Nr 111, poz. 724) w art. 65:

- a) w § 1 po wyrazach „organ państwowy” dodaje się wyrazy „oraz straż gminną (miejską)”;
- b) w § 2 po wyrazach „organowi państwowemu” dodaje się wyrazy „oraz straży gminnej (miejskiej)”.

Art. 36.

W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. Nr 98, poz. 602) w art. 131 w ust. 1 w pkt 2 na końcu skreśla się przecinek i dodaje wyrazy „oraz strażników straży gminnych (miejskich)”.

Art. 37.

W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. Nr 30, poz. 179, z 1991 r. Nr 94, poz. 422 i Nr 107, poz. 461, z 1992 r. Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 53, poz. 214, z 1995 r. Nr 4, poz. 17, Nr 34, poz. 163 i Nr 104, poz. 515, z 1996 r. Nr 59, poz. 269 i Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 80, poz. 499, Nr 88, poz. 554 i Nr 106, poz. 680) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 w ust. 2 w pkt 5 skreśla się wyrazy „tworzonymi na podstawie ustawy”;
- 2) w art. 7 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) szczegółowe zasady szkolenia policjantów i strażników gminnych (miejskich)”;
- 3) skreśla się rozdział 4.

Art. 38.

1. Straże gminne działające w dniu wejścia w życie ustawy stają się z tym dniem strażami w rozumieniu ustawy.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli rada gminy, w drodze uchwały, przed wejściem w życie ustawy, postanowi o likwidacji straży.

Art. 39.

1. Straże gminne utworzone przez gminy, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 25 marca 1994 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz.U. Nr 48, poz. 195 i Nr 86, poz. 396 oraz z 1995 r. Nr 124, poz. 601), zwane dalej „gminami warszawskimi”, stają się z mocy prawa oddziałami Straży Miejskiej m.st. Warszawy. Regulamin straży może określić inną strukturę organizacyjną Straży Miejskiej.
2. Strażnicy oraz inni pracownicy straży gminnych utworzonych przez gminy warszawskie mogą do dnia 31 marca 1998 r. złożyć oświadczenie o niewyrażeniu zgody na zatrudnienie w Straży Miejskiej m.st. Warszawy. Stosunek pracy z osobami, które złożyły oświadczenie, wygasa z mocy prawa z dniem przekształcenia straży gminnej w oddział straży miejskiej.
3. Zasady i wysokość wynagrodzenia strażników oraz innych pracowników straży gminnych, o których mowa w ust. 2, z dniem przekształcenia straży gminnej w jednostkę organizacyjną straży miejskiej ustalana jest według zasad obowiązujących w Straży Miejskiej m.st. Warszawy. W roku 1998 koszty funkcjonowania oddziałów, o których mowa w ust. 1, pokrywane są z budżetu gmin warszawskich, w których straże gminne działały przed dniem przejęcia przez Straż Miejską.
4. Mienie komunalne pozostające w dyspozycji straży gminnej może być przekazane nieodpłatnie przez gminę warszawską m.st. Warszawie, z przeznaczeniem na potrzeby Straży Miejskiej m.st. Warszawy.

Art. 40.

Strażnik może używać umundurowania, legitymacji służbowej, znaku identyfikacyjnego oraz emblematu gminy według dotychczasowych obowiązujących wzorów, do czasu wyczerpania ich zapasów, nie dłużej jednak niż 18 miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie.

Art. 41.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r., z wyjątkiem art. 39 ust. 1, 3 i 4, który wchodzi w życie z dniem następującym po upływie kadencji rad gmin wybranych w dniu 19 czerwca 1994 r.